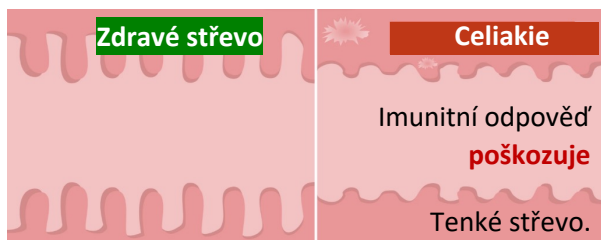

Co je celiakie?

- Lidé s celiakií mají abnormální reakci na lepek.
- Tato abnormální reakce vede k poškozování vlastního těla, zejména mukózy (sliznice) tenkého střeva. Tělo produkuje protilátky proti vlastním tkáním (**tkáňová transglutamináza a endomyzium**).
- Z toho důvodu je celiakie **autoimunitním onemocněním**.

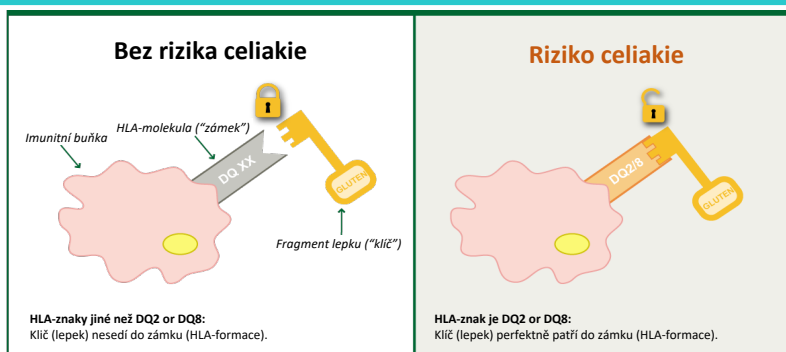
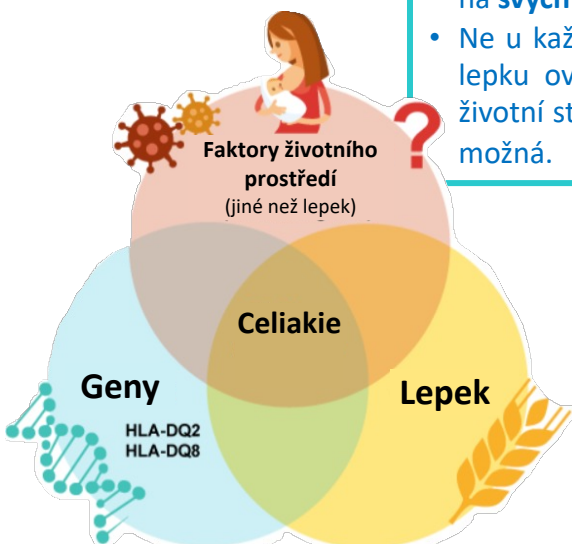
Jak se stanovuje celiakie?

- V krvi je možné měřit **protilátky**, které pomohou ve stanovení diagnózy.
- U některých pacientů je možno stanovit **diagnózu** pouze pomocí **krevních testů**. U jiných je zapotřebí navíc získání vzorků tkáně (**biopsie**) z tenkého střeva k prokázání poškození sliznice.
- Ke zhojení sliznice a normalizaci autoproti látek dochází při dodržování přísné **bezlepkové diety**.

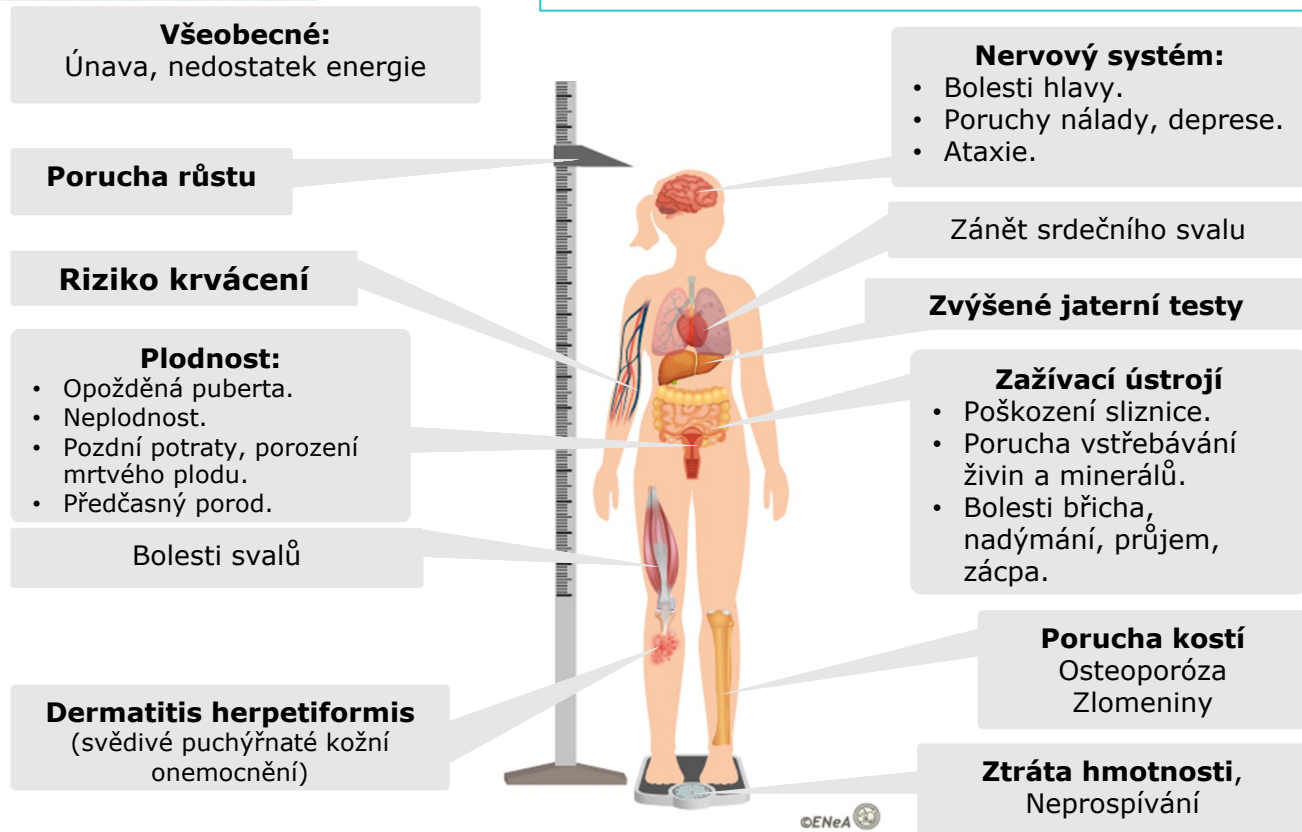

U koho je riziko vyvinutí celiakie?

- K abnormální reakci dochází pouze u osob, které mají specifické znaky na **svých imunitních buňkách** nazývané **HLA DQ2/DA8**.
- Ne u každého nositele HLA DQ2 nebo DQ8 se rozvine celiakie. Kromě lepku ovlivňují rozvinutí celiakie i jiné faktory, např. prostředí nebo životní styl. Ale tyto faktory stále nejsou známy. Prevence celiakie není možná.

Možné příznaky celiakie

- Celiakie většinou začíná v prvních letech života. I přes poškození sliznice **nemají všichni pacienti s celiakií klinické příznaky**. Příznaky jsou různorodé, nespecifické a mohou být i mimo zažívací ústrojí. Příznaky se mohou vyvíjet roky i desetiletí od začátku nemoci.
- Z těchto důvodů je **diagnóza celiakie často promeškaná**. Diagnostikováni jsou jen pacienti s těžšími příznaky („špička ledovce“).
- Celiakie postihuje 1 osobu ze 100. **Příbuzní prvního stupně** (sourozenci, rodiče a děti) mají **8x vyšší riziko** výskytu celiakie. Z toho důvodu se doporučuje jejich testování. Stanovení **protilátek proti tkáňové transglutamináze (tTG nebo TGA) z krve** **nachází příznakové i bezpříznakové případy**.

Klasická celiakie: příznaky poruchy vstřebávání

- Pozitivní protilátky.
- Atrofie klků.
- Příznaky ze zažívacího ústrojí.

Příznaková celiakie: nespecifické příznaky

- Pozitivní protilátky.
- Atrofie klků.
- Příznaky mimo zažívací ústrojí.

Subklinická/bezpříznaková celiakie

- Pozitivní protilátky.
- Atrofie klků.
- Bez příznaků.

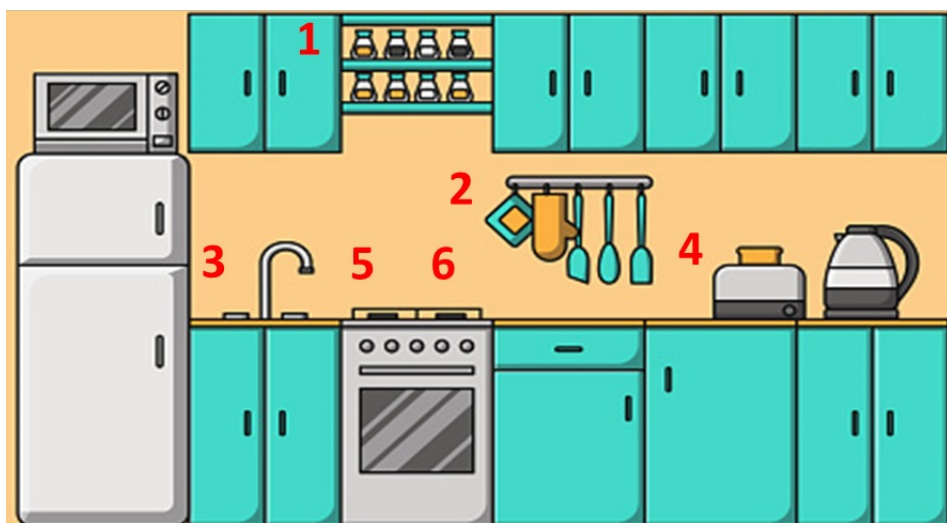
Lepek obsahující obiloviny a jejich produkty	Bezlepkové, pokud jsou čerstvé a nezpracované	Bezlepkové cereálie a luštěniny
<ul style="list-style-type: none"> • Pšenice • Ječmen • Žito • Špalda • Emmer • Dinkel • Bulgur • Žitovec • Kuskus • Oves (pokud <u>není</u> označeno jako bezlepkové) 	<ul style="list-style-type: none"> • Maso • Ryby • Vejce • Ovoce • Zelenina • Brambory • Yuca • Tofu • Mléko, smetana • Sýr (bez přidaných ingrediencí) • Ořechy přirozené, pražené) 	<ul style="list-style-type: none"> • Rýže • Čírok • Kukuřice • Oves (pokud je označen jako bezlepková) • Proso • Chia semínka • Pohanka • Quinoa • Milička habešská • Čočka • Hrášek

Léčba

- Jediná efektivní terapie je **celoživotní přísná bezlepková dieta**.
- Balené potraviny označené **symbolem přeškrtnutého klasu** nebo „bez lepku“ jsou bezpečné.
- Při přísném dodržování diety dochází ke zhojení sliznice nejpozději do 3 let.
- S přísnou bezlepkovou dietou je **prognóza výborná a bez komplikací**.
- Při dietních chybách dochází opět k poškození těla.
- Dodržování diety není jednoduché, Vy a Vaše rodina se s ní sžijete.

Nejdůležitější domácí opatření k zamezení kontaminace lepkem

1. **Uchovávejte bezlepkové produkty samostatně** a viditelně je označte.
2. **Používejte čisté** kuchyňské spotřebiče.
3. Před přípravou bezlepkových pokrmů si omyjte **ruce** a otřete **povrchy** (postačí voda).
4. **Toustovač:** Používání pro bezlepkové potraviny a potraviny s obsahem lepku je možné, nutno odstranit drobky.
5. **Těstoviny:** Příprava bezlepkových těstovin v čistém hrnci s čerstvou vodou. Pokud používáte stejný hrnec, tak nejdříve připravte bezlepkové těstoviny, následně těstoviny s obsahem lepku.
6. **Smažené potraviny:** Nejprve by se měly smažit bezlepkové potraviny, následně pokrmy s obsahem lepku.

Získejte pomoc

- **Dietní poradenství** vyškoleným nutričním terapeutem se zkušenostmi s bezlepkovou dietou.
- **Pacientské podpůrné organizace** ("společnosti pro celiakii") poskytují podporu a písemné materiály.
- **Podpůrné skupiny** pro děti, adolescenty, dospělé a rodiče dětí s celiakií.
- **Psycholog** v případech, kdy dítě potřebuje podporu v přijmutí diagnózy a dodržování diety.
- **Lékaři** pro pravidelné sledování a ke kontrole růstu a vývoje a ke stanovení hladin protilátek každých 6 měsíců do jejich normalizace. Poté 1x za 1-2 roky. Při rozvinutí příznaků dříve.
- **Informujte** rodinu, přátele, učitelé ve školách a školách. Požádejte o jejich podporu v dodržování bezlepkové diety dítětem.
- **E-learning pro pacienty a jejich rodiče:** k prohloubení znalostí (k dispozici v angličtině a 8 dalších jazycích.)

Důležité body

- **Uchovávejte lékařskou zprávu** s potvrzením stanovení diagnózy celiakie na bezpečném místě.
- **Vyhledejte nutričního terapeuta:** jméno, telefonní číslo:
- **Příští kontrola lékařem:** datum, čas:
- **Odkaz na e-Learning:** www.celiacfacts.eu
- **Kontakt na pacientskou podpůrnou skupiny:** jméno, adresa, odkaz:

This version was translated from English. Thank you to Nabil El-Lababidi and Kristýna Hodanová.
 ESPGHAN takes no responsibility for the accuracy of the translation of the original English version.